

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1075070/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר, הרב מימון נהרי, הרב ציון לוז-אילוז

המערערת: פלונית(ע"י ב"כ עו"ד יגאל בן חיים)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ניסים שלם)

הנדון: חיוב כתובה באשה שתבעה גירושין בשל התנהגות הבעל

פסק דין

בפנינו ערעור על החלטת בית הדין האזורי מיום י"א אדר ב התשע"ו (21.3.2016) שלפיה האישה הפסידה את כתובתה. הסכום הנקוב בכתובה הוא 555,000 ש"ח.

להלן נימוקי הערעור, כפי שתומצתו במהלך הדיון בערעור:

א. בגידתו של המשיב במערכת היוותה את הסיבה לעזיבתו את הבית.

ב. אי-התייחסות בפסק הדין לתביעת המערערת לשלו"ב.

ג. התלונה במשטרה הייתה מוצדקת בשל התגרותו של המשיב במערכת, שניסה למצוא הצדקה ליציאתו מן הבית, ונסגר רק מחוסר ענין לציבור.

ד. תביעה לשמירת זכויות (ואף חלוקת רכוש) שתבעה המערערת בביהמ"ש אינה סיבה להפסיד כתובה.

ה. נטל ההוכחה להפסד כתובה רובץ על המשיב, גם במקום שיש ספק בקביעת העובדה האם היא מורדת.

ו. המערערת אינה מפסידה כתובתה כמורדת ללא התראה והמלכה.

לעומת זה, טוען המשיב שיש לדחות את הערעור. נימוקיו מפורטים להלן בעילות להפסד כתובה, שעיקרן הם: המערערת היא זו שתבעה את הגירושין, התנהגה באלימות כלפיו. הגישה כנגדו תלונת שווא במשטרה, וטענה נוספת שאין כפל זכויות והואיל ולדבריו היא אמורה לקבל סכום הגון העולה על 400,000 ₪ מזכויותיו על פי חוק יחסי ממון, הרי שאין "כפל מבצעים".

לאחר שמיעת דברי הצדדים ולאחר העיון בחומר שבתיק. בית הדין מקבל חלקית את הערעור וקובע, שלא הוכח בנסיבות המתוארות בפנינו כי המערערת הפסידה את כתובתה.

עם זאת. בהתחשב בכמה רכיבים שיפורטו בהמשך, בית הדין מחייב את המשיב בתשלום חלקי הנקוב בכתובה, דהיינו 150,000 ₪. סכום זה ינוכה מחלקו של המשיב בדירה המשותפת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ויקוזז מהסכום שתקבל האישה באיזון המשאבים של הזכויות שנצברו במהלך הנישואין, לאחר שיסתיים ההליך הרכושי בבית המשפט.

פסק דין זה יוצג ע"י הצדדים בפני בית המשפט לענייני משפחה.

בפסק הדין נשוא הערעור כותב כב' ביה"ד האזורי מספר עילות להפסד הכתובה. לדעתנו העילות שהוזכרו, אין בהן בנסיבות התיק הנוכחי כדי להפסידה כתובה.

להלן ארבע עילות שמשמעות מתוך פסק הדין נשוא הערעור לפיהן הפסידה המערערת את כתובתה (שלא כסדר שבו נכתבו בפס"ד נשוא הערעור):

א. המערערת תבעה בעיקר גירושין. תביעתה לשלוב"ב הינה מן השפה ולחוץ, ולכן היא מפסידה את כתובתה.

ב. התנהגות המערערת כלפי המשיב שבאה לידי ביטוי, גם באלימות מילולית כלפיו. (עילה זו לא נכתבה מפורשות בפסק הדין, אבל הועלתה במסגרת הדיון בערעור על ידי המשיב, ויש להניח שהיוותה אף היא משקל למסקנה).

ג. תלונת שווא במשטרה, כאשר לדעת ביה"ד האזורי, גם אם יש בכך ספק אם אכן מדובר בתלונת שווא, הבעל מוחזק בממוץ ואין להוציא ממנו בספק.

ד. למערערת יגיעו זכויות באיזון המשאבים כדי שווי הכתובה ויותר, ואין כפל זכויות.

נתייחס לנימוקי פסק הדין אחד לאחד.

א) באשר לעילה הראשונה המבוססת על כך, שהמערערת עצמה רצתה בגירושין והובילה אליהם, וכפי שמוכח מתביעת שלום הבית של המערערת. בית הדין סבור שאין די בכך כדי להפסידה כתובה. אמנם ברור, שביחס למסקנה, שבמצב עניינים שכזה יש לחייב בסידור גט, יש לכך משקל גדול. ביה"ד האזורי התרשם ממהלך התביעה וסגנונה, שמדובר בעצם בתביעת גירושין ורק כדי להגן על זכותה לכתובה הבליטה את רצונה בעניין שלום הבית, ואינו אלא מן השפה ולחוץ, כך שהמסקנה שבמצב עניינים שכזה ובשל הפירוד הממושך יש לדחות את תביעת שלום הבית, היא הכרחית, ויש להוביל לסידור הגט.

אולם כאמור, גם תביעת גירושין כשלעצמה (בנקודת הזמן שהוגשה) אינה סיבה להפסיד את הכתובה. המערערת בתביעתה מגוללת מסכת דברים שמקורם בהתנהלותו הקלוקלת של המשיב, שלא מאפשרת לה להמשיך את הנישואין עמו, ורק בגלל זה היא מתגרשת. כדי להבליט את זה היא מצהירה, שאלמלי הדברים הללו לא הייתה מבקשת להתגרש, ואכן, אם יחזור בו מהתנהלותו (בפרט בכל הנוגע לקשריו עם אישה זרה) היא תסכים ותרצה שלום בית. מה שמצאנו בפוסקים, שכשאישה תובעת את הגירושין היא מפסידה את כתובתה זה רק אם אין עילה שמכריחה אותה להתגרש, אבל כאשר יש עילה המצדיקה את הגירושין שתוביל את בית הדין לחייב בסידור גט או אפילו למצווה להתגרש, או אפילו להמלצה להתגרש, אין בעצם התביעה לגירושין כדי להפסידה את כתובתה, והלא לחיים ניתנה ולא לצער, והרי בכל מקום שנאמר "יוציא ויתן כתובה", מדובר באופן שהאישה היא זו שתובעת את הגירושין ולא הבעל. זאת אומרת, לא התביעה היא הגורמת לאישה להפסיד את כתובתה אלא סיבת התביעה, ובלשון הטור (אה"ע סי' קיח):

"מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה, אין לה מן הדין לגבות זולתו מה שהיא טוענת ויתברר מסכום נדונייתה ולא נחוש למה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שימצא כתוב ממנה בכתובה, כי כתב לה אדעתא למיקם קמיה, אדעתא למיפק ולמיתב לא כתב לה".

ומטעם זה באר החזון איש (אה"ע סי' סט ס"ק ד) את הדין שמורדת בטענת מאיס עלי מפסידה כתובתה:

"כיון דהיא מואסת בו, ודאי היא יודעת דאין לה זכות לתבוע כתובה, דאיהי מגרשת ליה לדידיה, וכה"ג ראוי שהיא תתן לו כתובה כדאמר גיטין מ"ט ע"ב".

מה שאין כן, במקום שהאישה מעלה עילות של ממש לגירושין באשמתו ובעטיו, וגם אם ביה"ד לא השתכנע שיש בעילות אלו כדי סיפק למתן החלטה לחיוב בגירושין. מכל מקום, במקום שגם הבעל חפץ בגירושין עצמם וזורם עם מגמת התביעה, לענ"ד לא הפסידה כתובתה אלא אם כן הבעל מעלה עילות שיש בהם כדי לחייב את האישה בקבלת הגט. וראויים בכאן דברי התשב"ץ (שו"ת התשב"ץ ח"ב סימן ח), וז"ל:

"עוד שאלת, אשה שבעלה מצער אותה הרבה עד שמרוב הצער היא מואסת אותו והכל יודעים בו שהוא אדם קשה הרבה, והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטטות והמריבות, וגם שהוא מרעיבה עד שהיא שנאה את החיים, והיא אינה יכולה לבוא לבי"ד מפני שאחד מבעלי ההוראה הפחידה שאם תשאל כתובתה בבי"ד שתפסיד אותה. תשובה: קרוב הדבר בזה שיוציא ויתן כתובה, דקיימא לן לחיים ניתנה ולא לצער... שאין אדם דר עם נחש בכפיפה... ומ"מ, אם היא מרוב שיחה וכעסה הולכת לבי"ד ותובעת כתובתה, לא הפסידה כלום, ורח"ל מעלבון העלובות וכי כך עונין אל המעיקות".

כך עולה גם מדברי החזון איש (אה"ע סי' סט ס"ק כב ד"ה דיני תוספת).

כללא דמילתא הוא שכדי להפסיד כתובה צריך עילות של ממש, ולא די בטענות וספיקות בעלמא, או בעובדה שבני הזוג לא מסתדרים, וככל המבואר בפיסקה הבאה, ובדברי התשב"ץ המובאים שם.

אמנם נפ"מ גדולה אחרת יכולה להיות כאשר האישה תובעת את הגירושין היא בשאלה, על מי חובת הראיה לחיוב או לפטור מכתובה, ואף שנאמר בדרך כלל, שחובת הראיה תהיה על הבעל לאור חזקת החיוב בכתובה, הרי שבמקום שהאישה תובעת את גירושיה ומובילה להם, חזקת החיוב בכתובה אבדה לה, ועליה להוכיח את עילותיה, אבל גם זה רק כאשר האישה תובעת את גירושיה והבעל התנגד בראשיתו. אולם, כאשר התביעה של האישה לגירושין אינה מעידה על כך שהיא היוזמת את הגירושין ואת הפירוד, וטוענת בתביעתה שהבעל הוא זה שמוביל לגירושין ולא רק שאינו מתנגד להם אלא גם הוא מציג תביעת גירושין משלו, ורק מבחינה פרוצדורלית האישה הקדימה להגיש את התביעה, לענ"ד אין בכך כדי להטיל את חובת הראיה על האישה, וכל שכן, בנדון דידן שתביעת האישה מבחינה פרוצדורלית היא בעצם לשלום בית, אלא שמתוך כך מתבררת התמונה ששניהם מעוניינים בגירושין, בכה"ג, לשאלה מי קדם אין משמעות, וחזר הדין לחזקת החיוב של המשיב בכתובה. לאמירה זו יש חשיבות גדולה בניטרול הצורך של הצדדים ובאי כוחם להציג מצגי שווא בפני ביה"ד, בדמות דרישות לשלום בית מלאכותיות, ודי לחכימא.

(ב) באשר לעילה להפסדת הכתובה מחמת אופייה והתנהגותה השלילית בפועל של המערערת כלפי המשיב (שהמערערת מכחישה, ולדבריה, גם אם היו אמירות והתנהגויות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שאינם ראויות בין בני זוג הם הופיעו כתגובות על התנהגותו של המשיב, וראה להלן), על אף שלא הוזכרה מפורשות בפסק הדין ראינו צורך לומר את הדברים הבאים. באופן כללי נאמר, שלדעתנו, עילה שכזו תצדיק את הפסד הכתובה רק כאשר מדובר במעשים קיצוניים שלא מאפשרים חיי זוגיות כלל עם אישה שכזו, עד כדי כך שנחיל על מצב שכזה את אמירת חז"ל "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת" (כתובות דף עב ע"א). אבל בפחות מזה, גם אם יהיה מדובר על חיים קשים ולא נעימים כלל, לא יהא בזה כדי להפסיד את האישה את כתובתה. ועל מנת להטעים מסקנה זו ממקורותינו, אצטט את אשר כתבתי בפסק דין אחר בהקשר דומה (ביה"ד האזורי ב"ש תיק מס' 113306/1, לא פורסם), וכלהלן:

"ראוי לדעת, שהכתובה לא נועדה רק למנוע גירושין על סמך שרירות לב או שמצא אחרת נאה הימנה. גם כאשר אשה תוגדר כאשה רעה לבעלה אם אין ברוע זה לכדי חיוב האשה בקבלת גט על פי עקרונות ההלכה, הרי שהבעל יחויב במלוא הכתובה.

כך הגמ' דורשת על הפסוק "נתנני ה' בידי לא אוכל קום" (איכה א') - "זו אשה רעה וכתובתה מרובה" (יבמות ס"ג ע"ב), זאת אומרת, אלמלי כתובתה הייתי מגרשה ונפטר מצרתה אבל כיוון שאיני רוצה לתת לה כתובתה כיוון שהיא מרובה, עלי לקבל את גזרת המקום. כך דרשו גם על הפסוק "הנני מביא רעה אשר לא יוכלו לצאת ממנה" (ירמיהו י"א) וכן על הכתוב "בגוי נבל אכיעסם" (דברים ל"ב כ"א) "זו אשה רעה וכתובתה מרובה" (יבמות שם). הרי שקראו לאשה זו "רעה" ו"נבל", ואעפ"כ לא הפסידה כתובתה. ואף במקום שיש מצוה לגרשה מחמת רעתה לא הפסידה כתובתה ורק במורדת ובמקום שיש חיוב כנגדה במקורות ההלכה רק אז הפסידה כתובתה. כך מספר המדרש על ר' יוסי הגלילי שאשתו היתה מבזה אותו בפני תלמידיו ואמרו לו תלמידיו לגרשה וענה להם שכתובתה מרובה, הלוו לו כסף וגירשה. (בראשית רבה פרשה י"ז אות ג'). וכך אומרת הגמ' בעירובין דף מא ע"ב שמי שיש לו אשה רעה וכתובתה מרובה (שמחמת זה אינו יכול לגרשה) שאינו רואה פני גיהנום, הרי שדימוה לגיהוואם ואעפ"כ לא הפסידה כתובתה, ובגמ' שם משמע, שגם כאשר יש מצוה לגרשה לא מפסידה כתובתה (אם אין עליה חיוב, והיא מעוניינת להמשיך לחיות עמו), עיי"ש.

ועיין בדברי התשב"ץ חוט המשולש טור א' סי' נ"ד שכתב לפרש "אשה רעה" שמוזכרת בדברי חז"ל הנזכרים, דהיינו, אשה רעה באופייה האנושי ולא במצבה הדתי, וזה לשונו: "אבל אי אינתתא דא אזלא באורחין דאורייתא אע"ג דהיא רעה לגבי בעלה תהוי עמיה כלהו יומיה כדאמרי רבנן (יבמות ס"ג ע"א) זכה כנגדו לא זכה מנגדתו דאי לא אית ליה חילא למיהב לה כתובתה דידה תהוי עליה ידא שעליו נאמר נתנני ה' וכו' ולא אית לזו לבי דינא רשות' למיכרחה למיפק בלא כתובה אלא אי עבידי עמיה טיבותא למגבי לה מדידיהו כדעבדו הנהו תלמידי לרבן דידהו וכ"ש אי ריעותא דהאי אינתתא לאו אינון מאורחין אלימתא אלא ממלין דתמימותא ופתיותא כההיא אנתתא דאייתו עובדא דידה בשלהי נדרים פרק ר' אליעזר (ס"ו ע"ב) דלא איפשר בעלמא למיהוי פתיותא כההיא אנתתא ועכ"ז ר' בבא נ' בוטא ע"ה עביד עלה בעותא לגבי שמיא דלהו לה תרין בנין כוותיה וכן הוה לה דקבל רחמנא צלותא ואי רעה דאמרי רבנן מצוה לגרשה היינו רעה בעיני בעלה אין לך רעה בעולם ביותר מאשה זו" ע"כ.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכך מוכח מדברי התוס' גיטין מ"ח ע"ב תוד"ה וכתובת, ומהרא"ש גיטין פ"א סי' א', שגם כאשר האשה מקנטת את בעלה ובקפדנותו החליט לגרשה לא הפסידה כתובתה.

ההגיון שעומד מאחרי הדברים הוא שהכתובה נועדה למסד את הנישואין שיהיו ברי קיימא, ולא תהא האשה ככלי ביד הבעל שברצותו משתמש בו, וברצותו משלחו מעל פניו.

טעמה של תקנת הכתובה שלא תהא "קלה" בעיניו לגרשה, ואף של ההתחייבות בתוספת הכתובה שנועדה למנוע את פירוק מוסד הנישואין ב"קלות" מתפרשת לא רק בקלות שמשמעותה שרירות לב, אלא גם כאשר יהיו נימוקים לכך הוא יימנע מכך בגלל הכתובה, וישא במשא החיים שהם גורלו ובסופו יראה ברכה בעמלו. ואם יעדיף בכל זאת לגרשה ידע שעליו לשלם לה את כתובתה".

גם בנסיבות שבתיק שבפנינו, אלמלי הפירוד הממושך, והעילות הנוספות כמו הרחקתו של המשיב מביתו עקב תלונת שווא של המערערת, ורצונה של המערערת עצמה בגירושין, לא היה מקום לחייב את המערערת בקבלת הגט רק בגלל אופייה והתנהגותה. לכל היותר, הייתה נכנסת תחת הגדרת חז"ל של "אישה רעה וכתובתה מרובה" שאינה מפסידה כתובה.

אשר על כן, בהתאם לתיאור שעולה הן מפס"ד האזורי בנימוקיו והן מהחומר הרב שבתיק בכל הנוגע להתנהגות המערערת כלפי בעלה, עילה זו, לדעתנו, אינה מצדיקה את הפסדת הכתובה. ונדגיש, שבית הדין הגדול לא נכנס כלל לשאלת אימות העובדות המתוארות בתיק זה. ובהקשר לזה, ברי לנו שלפני כב' בית הדין האזורי מצויה התמונה המדויקת יותר, אבל כאמור, מהעיון בתיק ובנימוקי פסק הדין, לענ"ד, אין בכך כדי להפסידה כתובתה.

(ג) **באשר לעילה שהמערערת הגישה תלונת שווא במשטרה כנגד המשיב**. תלונה זו הובילה להרחקתו של המשיב מן הבית והרי היא כמורדת המפסידה כתובתה. גם עילה זו אינה ברורה כלל מתוך מה שנאמר בפנינו. התיק נסגר מחוסר ענין לציבור, והמשיב הוא שהרחיק את עצמו, ולא התוצאה של התלונה. זאת ועוד, הגדרת התלונה כתלונת שווא בנידו"ד, היא אינה בעצם התלונה שהייתה על לא דבר, אלא שהתלונה על אלימות פיסית הייתה הגזמה. הביטוי "תלונת שווא" אינו במקום. יותר נכון לקרותה "תלונה מוגזמת", וקונוטציה של ביטוי, יכולה לשנות את התמונה המצטיירת. גם לגבי העובדה שהמשיב עזב את הבית, כלל נקוט בידינו שבנסיבות אלו, עליו להוכיח שהורחק על ידי המערערת, ולא על המערערת מוטל להוכיח, שהוא זה שהרחיק את עצמו.

ההתבססות של כב' בית הדין האזורי כתנא דמסייע על פסק הדין מבית הדין הגדול בתיק 812600/1 אין לה דמיון למקרה דנן. במקרה שם מדובר על תלונת שווא בהטרדות מיניות, שאילו היו אמת והיו מתקבלות היו מובילות לעונשי מאסר, ולכן הוצרכו באותו פסק לדון בדין "גיזמה על בעלה להורגו", עיי"ש היטב. ומטעם זה הוצרכו לבסס את דבריהם על "משיאתו שם רע בשכניו", עד שהגיעו למסקנה שבמצב עניינים שכזה לא יכול היה הבעל להתגורר עם האישה בכפיפה אחת, וזהו הטעם העיקרי שם להפסידה כתובתה. שם היה מדובר על תגובת האישה למריבות עם בעלה בדמות תלונת על הטרדות מיניות. בנידו"ד אין חולק שהמערערת הגישה את תלונתה על רקע מריבה עם המשיב (שנבעה מחשדותיה כלפיו, שהוא חולק את חייו עם אישה זרה, חשדות שלא התבררו כשקריות), אלא שהייתה הגזמה בתיאור האלימות. אבל אין חולק שהתלונה הייתה כתגובה למריבה וקטטה עם המשיב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

זאת ועוד, כב' בית הדין האזורי בהקשר לזה כתב שגם אם הדבר ספק אם היה מדובר בתלונת שווא, סוף סוף, הבעל מוחזק בממונו, ואין להוציא ממנו בלא ראיה ברורה, והביאו לבסס את דבריהם את דברי מרן פאר הדור והדרו הגר"ע זצ"ל בשו"ת יביע אומר (ח"ג סי' כא). גם נימוק זה לכאורה אינו שייך בנסיבות התיק הנוכחי. ברור שבעצם חיוב הכתובה מוחזקת האישה גם אם היא אינה מוחזקת בממון, ומשום שהכתובה היא וודאית, והבעל הוא זה שבא להוציא מוודאות זו, ואין ספק מוציא מידי ודאי, ועליו להוכיח שהוא פטור ממנה. וככל מי שבא על חברו בשטר, המוחזק בממון (החייב) עליו להביא ראיה שהוא פטור ולא על המוציא (בעל השטר) להביא ראיה שהוא חייב לו, שהשטר ודאי וטענת הפטור היא ספק. כך הם פני הדברים גם בנידוננו, גם אם נקבל שתלונת השווא של המערערת מפסידה את כתובתה, זה רק אם המשיב יוכיח, שאכן זו הייתה תלונת שווא, אבל כל עוד לא הוכיח זאת, והספק הוא בעובדות, שב הדין למקורו, שהאישה מוחזקת בחיוב הכתובה. כך כתבו רבים מהפוסקים, והובאו דבריהם ברבים מפסקי הדין הרבניים, ובכללם, פסק דין יסודי בפד"ר כרך ג' (עמ' 163-164 ואילך), שאפילו לדעת הב"מ שסבור, שהבעל לעולם הוא המוחזק בממון במקום ספק, יודה בספק בעובדות, והדברים מסתברים בהגיונם.

בנידו"ד, למשיב הייתה אפשרות פשוטה לעשות כן, בדמות מסמך פשוט מהמשרה המתעד את תוצאת התלונה¹, ואם אין זה בסמכותו היה עליו להגיש בקשה לביה"ד, להוציא צו למשרה שתמציא את החומר בפני בית הדין. דברי הגר"ע נסוכו על דיון אחר, הוא שכאשר יש ספק בהלכה, האם מעשה מסוים (שאינו מוכחש) גורם להפסד כתובתה (שם הנדון אם מעשה מסוים נחשב עוברת על דת להפסידה כתובתה), בזה יוכל הבעל, המוחזק בממונו, לומר קים לי כשיטה הפוטרת, אבל לא עלה דעת אדם, שבטענות בלבד, יוכל הבעל להיפטר מהכתובה רק בגלל שהוא מוחזק בממון, והדברים פשוטים². והרי בנידו"ד הגשת התלונה כשלעצמה אין בה כדי להצביע על תלונת שווא. גם אם לא מוגש כתב אישום, אין זו הוכחה על היותה שווא, כמצוי בתלונות בין בני זוג, ואם כן, טענת הבעל שמדובר בתלונת שווא מבלי שהדבר הוכח, אינה יותר מטענה בלבד.

הגר"ע זצ"ל חזר על פסיקתו זו בכמה מתשובותיו ובכולם מדובר על ספק בדין ולא בעובדות. ומכללם, ביביע אומר (ח"ה אבה"ע"ז סי' יג ס"ק ט) בנוגע למורדת במאיס עלי בלא התראה שאין להוציא מהבעל מאחר והוא מוחזק בממון ואף שם זה ספק בדין. ואף שיש מהפוסקים שמשמע מהם שגם בספק בעובדות, הבעל מוחזק בממון ואין להוציא ממנו, זה דווקא במה שלא ניתן להוכיח בנקל, אבל במי שיכול להוכיח טענתו בנקל אם האמת אתו אלא שמטיל את חובת הראיה על האשה מאחר והיא המוציאה ממון ממנו, לענ"ד אין מי שיסבור כן, ואכמ"ל³. ובנדו"ד אילו תלונת המערערת הייתה באמת תלונת שווא מוחלטת יכול היה המשיב להוכיח זאת בנקל מתייעוד תלונת המערערת במשרה ותוצאת בדיקת התלונה.

¹ בפנינו נמצא מסמך מהמשרה שממנו עולה שהבעל בהסכמה הרחיק עצמו מהבית למשך שבעה ימים.

² וגם על פסיקתו של הגר"ע זצ"ל יש שחלקו וכתבו שגם בספק בהלכה יד האישה על העליונה, ולא יוכל הבעל לטעון קי"ל כפוטרים. יעויין בשמ"ש ומגן אבה"ע"ז (סי' כה) והביא שכן משמע מהבאה"ט (אבה"ע"ז סי' עה סעי' יט) לעניין המחלוקת האם מי שמסרבת לעלות לא"י בזמן הזה מפסידה כתובתה שהאישה מוחזקת בחיוב, אף שהוא ספק בהלכה. וביביע אומר ח"ה המובא למעלה הביא חבל אחרונים שהכי סבירא להו.

³ זאת ועוד, שיש לדון בנידו"ד שהאישה מוחזקת בדירה המשותפת שמה היא המוחזקת בממון לגביית הכתובה ואף שקרקע בחזקת בעליה היא עומדת, יש לומר שזה רק בקרקע ששייכת רק לבעליה ולא למחזיק בה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובלאו הכי כבר מילתנו אמורה, שאין הכרח לומר, שתלונת שווא יש בה כדי להפסיד אישה מכתובתה (כאשר לא התלונה היא זו שגרמה להרחקתו של הבעל מהבית, וממילא להפיכתה של האישה למורדת המפסידה את כתובתה). במקרה דנן המשיב הורחק מהבית רק למשך שבוע. הרי טענת המערער, שנטישת המשיב את הבית לצמיתות נבעה מרצונו לחלוק את חייו עם אחרת, כפי שלטענתה קרה בסוף. טענה זו, לא נדחתה על הסף, ואדרבה, יש לומר בכה"ג הוכיח סופו על תחילתו. גם טענת ב"כ המשיב שהתרחקותו מהבית של המשיב הייתה רק מחששו של המשיב לאבד את מקום עבודתו עקב תלונה במשטרה, על אף שטענה זו יכולה להתקבל בנסיבות אחרות, במיוחד כאשר יש ריבוי של תלונות ואיומים על הגשת תלונות, בנסיבות התיק הנוכחי אין אינדיקציה כל שהיא שמצביעה על כך. אם ביה"ד האזורי היה מקבל טענה שכזו, בית הדין הגדול היה נמנע מלהיכנס לשאלה זו, מאחר ולפני ביה"ד האזורי מצויה תמונה מדויקת יותר, וביה"ד הגדול בדרך כלל לא רואה צורך כלל לבחון מחדש את העובדות. ברם, ביה"ד האזורי שם את הדגש על התלונה כשלעצמה ולא על הרחקתו של הבעל כתוצאה מהתלונה. כאמור, התלונה כשלעצמה אין בה כדי להפסיד את המערער את כתובתה, בפרט כשהיא באה בעקבות קטטות ומריבות סביב חשדותיה של האישה באלוף נעוריה.

ד) באשר לעילה שאין כפל זכויות, גם כתובה וגם חלק מזכויות המשיב. דהיינו, מאחר והמערער עתידה לקבל במסגרת איזון המשאבים זכויות שעולות לסך נכבד, אין מקום לחייב עתה את המשיב בכתובה, שבין כה תקוזז מהזכויות.

עילה זו אינני מבין כלל. גם אם נקבל את העיקרון, שאין כפל זכויות באופן כללי, הרי שבנידון שבפנינו, שגם אם המערער תקבל מזכויות המשיב כסך העולה לדמי הכתובה (מה שאינו ברור כלל), הרי זכויות אלו ישולמו לה במסגרת קצבה חודשית לאורך ימים ושנים, ומדוע שהמערער תותר על זכותה לקבל את הכתובה שזהו חיוב מיידי בסמוך לגירושין, בתמורה לקבלת אותו סכום בפריסה חודשית לאורך ימים ושנים. בית הדין הגדול הציע למשיב להוון את זכויות האישה שישולמו כעת, ובתמורה להם יקוזזו דמי הכתובה. המשיב סרב להצעה זו, וזוהי אכן זכותו, כפי שבררנו בפס"ד אחר, שאין מקום לחייב בהיוון זכויות עתידיות (בתיק מס' 91876/1 ביה"ד האזורי ב"ש מיום 30.10.2011)⁴. אבל באותה מידה אי אפשר לחייב את המערער לווון על תשלום מיידי של הכתובה על מנת לקבלה בפריסה של תשלומים חודשיים וגם אם בפועל בסך הכללי תקבל יותר (ההיפך מהיוון, אפשר להציע מינוח חדש "תשלום")⁵.

בבקע משותפת יש לדון שמא המחזיק בה ייחשב אף כמוחזק לדיני ספקות שהרי האחר צריך לדרוש פירוק שיתוף (גוד או אגוד) על מנת להפריד את חלקו ולזכות בו, ועוד חזון.

⁴ אמנם, עם חקיקת החוק לרישום זכויות פנסיוניות (2014) יש לעיין בשאלה, האם תוכל האישה לדרוש את היוונם מהחברה המשלמת לאחר שיירשמו הזכויות על שמה, והאם יש לזה נפ"מ באמור כאן.

⁵ בשולי פסקה זו נאמר, שעל אף שלא נדרשנו במסגרת ערעור זה לדון בשאלת "כפל הזכויות", לדעתנו, השאלה לא יכולה להתייחס לכל גובה הכתובה. המרכיב שבכתובה שמהווה קנס, שקונס הבעל את עצמו אם יגרשנה, ונועד להבטיח ולהרחיב את הנימוק המקורי של הכתובה "שלא תהא קלה בעיניו להוציאה", מרכיב זה, לא נוגע כלל לזכויות שאותם מקבלת האישה במסגרת איזון המשאבים, שהם זכויות שבדין ואינם קנס כלל, ולכן הם גם הדדיים. וכמובן שהשאלה שעולה היא מהו החלק של הקנס ומה מקביל לקבלת זכויות, אבל אין זה המקום לדון בזה. מכל מקום, בנידון דידן, לא ראינו הצדקה לדרישה שהאישה תותר על זכותה לגבות את הכתובה בתמורה לקבלת זכויות שייפרסו על פני תקופה ארוכה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

העולה מכל האמור, בית הדין מקבל את הערעור, ומחייב את המשיב לשלם למערערת את כתובתה.

אולם בנוגע לגובה התשלום, בהתחשב בכך שהכתובה נקובה במספר סמלי 555,000 ₪ שיש להניח שלא נבע מתחשיב כלכלי, ובהתחשב שיתכן שסכום זה הוא סכום גבוה בנסיבות התיק, שיש הסבורים שאין לחייב בו במלואו, ובהתחשב בעובדה שהאישה תקבל מזכויות הבעל במרוצת השנים סכומים גבוהים במיוחד, בית הדין מפשר בפשרה הקרובה לדין ומחייב את המשיב לשלם למערערת עבור כתובתה סך של 150,000 ₪.

עם פסק דין זה, בית הדין מבטל את עיכוב את ההליכים בבית הדין האזורי, ומשיב את החלטות כב' בית הדין האזורי לתוקפם. בכלל זה החיוב בגט, ביטול הצו למדור ספיציפי.

בית הדין ממליץ לצדדים לפעול בהתאם לנ"ל, באופן שיתיתר הצורך בהפעלת הסנקציות לאכיפת החלטות בית הדין/בית המשפט, ובכך להביא את הסכסוך לקיצו.

סכסוך מתמשך בין בני זוג פוגע בראש ובראשונה בילדים המשותפים.

הרב ציון לוז-אילוז

עיינתי במה שכתב עמיתי הגאון הרב ציון לוז שליט"א, מסכים אנוכי למסקנה שאין עילה מוכחת להפסיד את המערערת בכתובה ותוספת, לא ארחיב בנושא שכבר נידוש היטב בפסיקות בתי הדין ואף אני תרמתי מחלקי במספר פסקי דין לעמדה עקרונית זו שגם אם אשה תובעת גירושין יש לבחון היטב בשלמי הרעה הזו שפרצה במשבר הנישואין, וכמו שהביא עמיתי הגאון שליט"א את דברי הטור בשם אביו הרא"ש (אה"ע סימן קיח): "מי שהיא תובעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין ממנה, אין לה מן הדין לגבות זולתו", ומכאן דקדקו הפוסקים שבדווקא אם יצאו הגירושין ממנה, כלומר בעטייה של האשה נגרמו הגירושין. הא לאו הכי, לא הפסידה כתובה גם באופן שפתחה תיק תביעה לגירושין.

ומכאן למקרה דנן, בו המערערת גם בכתב התביעה בבית הדין לשלום בית לחילופין גירושין והן בתביעתה בבית המשפט לשמירת זכויות ציינה את חשדותיה במשיב שבגד בה.

חשד זה נבחן על ידינו במהלך הדיון בבית הדין דנן בו נשאל המשיב אודות קשריו עם האשה הזרה וכך השיב:

ב"ד: איפה אתה גר היום?

המשיב: ברמת גן אצל אימי, [...] גרה באשדוד, ואף פעם לא גרנו באותו דירה.

גרסה זו סותרת את המובא בשמו בפסק הדין נשוא הערעור כדלהלן:

המבקש בחקירתו הסכים כי הנטענת הינה קולגה מהעבודה בלבד ואף היציאות שביניהם היו במסגרת העבודה עם עובדים נוספים. כמו כן טען כי רק לאחר שעזב את הבית היה לן לפרקים בבית הנטענת. (שורות 159-161 לפרוטוקול מיום 12.5.15).

כלומר, לפנינו גרסה בה הודה המשיב שלן עם האשה הזרה לפרקים אלא שזה קרה לאחר שעזב את הבית.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

גרסה זו סותרת את הצהרתו בדיון שהתקיים לפנינו שאף פעם לא לן עם האשה הזרה, כך שבמבחן האמינות גרסתו של המשיב לוקה בחוסר אמינות.

אשר על כן, לטענת המערערת יש רגליים לדבר שהמשיב נתן עיניו באחרת. נציין, כי בית הדין קמא הוקיע את התנהגותו זו של המשיב, כך שאינו יכול לבוא בידיים נקיות בפנינו ולטעון שלא לן עם האשה הזרה.

טענות המשיב לעניין התנהגות המערערת כלפיו הוכחו ע"י המערערת, ואין ראיות לטענות הללו.

לאור האמור מצטרף אנוכי למסקנה לפיה לא הוכח כי המערערת הפסידה את כתובתה בנסיבות המפורטות.

מצטרף למסקנה שיש לפשר בסכום הכתובה מהנימוקים המפורטים.

מצטרף למסקנה שיש לחייב בגט ולבטל את הצו למדור.

עם זאת, לבית הדין קמא שיקול הדעת לקבוע כיצד תקבל המערערת את זכויותיה בהתחשב בכך שמגיע לה כתובה בסך של 150,000 ש"ח, וזאת לאחר קבלת הכרעת בית המשפט בתביעה לפירוק שיתוף ואיזון משאבים.

הרב מימון נהרי

מצטרף למסקנות פסק הדין.

יעקב זמיר

לאור האמור פוסק בית הדין:

- א. הערעור מתקבל חלקית.
 - ב. המערערת לא הפסידה את כתובתה.
 - ג. המערערת זכאית לקבל סך 150,000 ש"ח מהסכום הנקוב בכתובה כפשרה הקרובה לדין.
 - ד. עם קבלת הכרעת בית המשפט בסכום שתקבל המערערת מחלקו של המשיב בזכויות הפנסיוניות, יקבע בית הדין קמא בהתאם לשיקול דעתו, כיצד תקבל המערערת את הסכום הנ"ל במסגרת היוון חלקי של זכויותיה מחלקו של המשיב.
- מותר לפרסם לאחר השמטת פרטי הזיהוי של בעלי הדין.

ניתן ביום ח' בכסלו התשע"ז (08.12.2016).

הרב ציון לוז-אילוז

הרב מימון נהרי

הרב יעקב זמיר